

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 13, No. 3, 2018, pp. 231-241

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

A STUDY OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS IN PRIMARY SCHOOL UNDER
NONTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นางสาวศิริรักษ์ ศรีโสธารยางกูร *

Sirak Srisotanyangkul

ผศ.ดร.ผัสสพพรณ ถนอมพงษ์ชาติ **

Asst. Prof. Phasphan Thanompongchart, Ph.D.,

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ประชากร คือ ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศติดต่อกัน 2 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2558 - 2559 จำนวน 4 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นิเทศการสอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 58 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลวิจัยพบว่าการจัดประชุมเพื่อวางแผน การกำหนดพฤติกรรม มีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายพฤติกรรมที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา การกำหนดเวลาให้สอดคล้องกับความสะดวกของผู้นิเทศและครูผู้สอน กำหนดเครื่องมือใช้เครื่องมือที่ผู้นิเทศและครูผู้สอนยอมรับร่วมกัน ประเภทของเครื่องมือสังเกตการสอนที่ใช้ คือ แบบบันทึกพฤติกรรม การสอนโดยภาพรวม

การสังเกตการสอน ประเด็นในการสังเกตการสอนพบว่า ส่วนใหญ่สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู การบันทึกพฤติกรรมการสอนพบว่า ผู้นิเทศนั่งในจุดที่มองเห็นทั้งห้องโดยไม่รบกวนการสอน บันทึกการสังเกตโดยการจดบันทึกพฤติกรรมการสอน การพิจารณาและตัดสินผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนจากพฤติกรรมการสอนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ใช้วิธีการพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นการส่วนตัว แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และนำข้อมูลจากการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับไปใช้เพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนจากพฤติกรรมการสอนที่ดีให้คงไว้ การช่วยเหลือสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน โดยส่งเสริมและให้กำลังใจครูผู้สอน การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ใช้การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภายหลังการสังเกตการสอน

* หน่วยงานสังกัดนิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: punch.mam37@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

E-mail Address: phasphan@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the instructional supervision process in primary schools under Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1 via a questionnaire with a sample of 58 people using frequency distribution and percentage. The research found that **Planning Conference**: the assignment of teaching behaviors on classroom observation found that supervisors encourage the providing of clear details of teaching behaviors that need to be adjusted or improved. The arranging time for classroom observation, supervisors and teachers arranged time by convenience. The observation instrument has been agreed together to record the overall teaching behaviors. **Classroom observation** found that supervisors sit at spots where they can see whole classroom without interrupting the teachers and students. The supervisors recorded by lecturing the teaching behaviors. The analysis indicated that most of the supervisors considered the changes on teaching behaviors. **Feedback conference on classroom observation** discovered that private discussion for exchange opinions will lead to better understanding as well as to utilize the information from feedback conference to plan and improve teaching. To maintain the quality of teaching behavior, supporting, adjusting and improving on teaching, most teachers need supportive and encouraging ways. Consideration on teaching behaviors is to observe the changes on teaching behaviors after having classroom observation.

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศการสอน

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อ ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาเป็นการพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เมื่อคนได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม จะนำมาสู่กลไกการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ.2553 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้รายงานผลการประเมินการปฏิรูป การศึกษาในช่วงระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ.2542 – พ.ศ.2551) พบว่ามีปัญหา โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คุณจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนมากยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ด้านคุณภาพผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลัก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผู้เรียนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิด วิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู พบว่าขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อเนื่องและขาดการดูแล เอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพียงพอ ปัญหาที่พบเหล่านี้ก่อให้เกิดกรอบ แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – พ.ศ.2561) ในภาพรวม ดังนี้ ด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ 1.จัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของ ผู้เรียนที่เป็นมาตรฐานสามารถเทียบเคียงกันโดยให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นและ นำผลมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน 2. แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่

ด้วยคุณภาพให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ 3. การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการวัดและประเมินผลทุกระดับและประเภทการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นรวมทั้งจัดบริการทางการศึกษาและเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่มีความสามารถและศักยภาพพิเศษด้านต่าง ๆ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันทั้งด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอนนั้น ปัจจัยสำคัญในการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน คือ กระบวนการสอนของครู พัฒนาความรู้และความสามารถของครูเพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการนิเทศการสอนในการส่งเสริมปรับปรุง พัฒนาการสอนให้ดีขึ้น Harris (1985) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำกับบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการสอนที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศการสอนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนมากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน การนิเทศการสอนเป็นงานหลักที่สำคัญของโรงเรียน และการนิเทศการสอนต้องเป็นไปเพื่อการคงไว้และการปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน Oliva (1997) ให้ความหมายของการนิเทศว่า เป็นการช่วยเหลือครูเป็นพิเศษเพื่อให้ปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่การบังคับ แต่เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญโดยเน้นความเป็นประชาธิปไตยความร่วมมือ การสร้างขวัญและกำลังใจและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2554) กระบวนการนิเทศการสอนจึงถือเป็นกระบวนการสำคัญที่พัฒนาการสอนของครูให้มีความก้าวหน้าและมุ่งสู่คุณภาพที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ทั้งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศที่เป็นคนชี้แนะให้คำปรึกษาและครูผู้ทำหน้าที่สอนซึ่ง Glickman, Gordon and Ross – Gordon (2010) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การสร้างความสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับงานสอนระหว่างผู้นิเทศกับครู เพื่อให้โรงเรียนได้ประสบความสำเร็จ โดย Alfonso, Firth and Neville (1981) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีหรือหาแนวทางในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ได้บรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียน Glickman, Gordon and Ross – Gordon (1990, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2556) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งผู้นิเทศต้องมีความรู้และยอมรับเกี่ยวกับตัวครูและโรงเรียนที่เป็นอยู่ มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการสังเกต การวางแผน และการประเมินเพื่อชี้แนะในการปรับปรุงครูในการจัดการเรียนการสอน โดยผ่านการให้การนิเทศครูและบุคลากรทางการนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct assistance to teachers)
2. การพัฒนากลุ่ม (Group Development)
3. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
4. การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

6. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Building Community, Facilitating Change and Addressing)

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนมีเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยผ่านการนิเทศ เพื่อหาวิธีหรือหาแนวทางในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียนให้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อครูสามารถพัฒนาการสอนของตนเองให้มีคุณภาพ ความรู้และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจะสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนนั้นมีประสิทธิภาพและมีความชัดเจน

ในปัจจุบันการประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา กระทำโดยการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) เพื่อทดสอบวัดความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จำนวน 51 มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย , คณิตศาสตร์ , วิทยาศาสตร์ , สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ โดยผลการสอบวัดระดับเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 มีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาโดยกำหนดศึกษานิเทศก์กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือในแต่ละโรงเรียนและในทุกโรงเรียนต่างมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 -2559 ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต1 พบว่าจากโรงเรียนจำนวนทั้งหมด 32 โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรีเขต 1 มี 28 โรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ผู้วิจัยพบว่ามีจำนวนเพียง 4 โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) เฉลี่ยทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต1, 2559)

จากโรงเรียนจำนวน 32 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรีเขต 1 มีเพียง 4 โรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศติดต่อกัน 2 ปีการศึกษา ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพซึ่งได้รับการนิเทศการสอนและสามารถนำผลการนิเทศมาพัฒนาสู่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ดังผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

จากผลการทดสอบดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศซึ่งข้อมูลจากการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนที่สนใจในการนำไปพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการนิเทศการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้นและส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สร้างคุณภาพให้ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET) ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศติดต่อกัน 2 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา
2558 – 2559 จำนวน 4 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วย
ระดับชั้น ครูหัวหน้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 58 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากกระบวนการนิเทศการสอนของ Acheson
and Gall (1997) ประกอบด้วย

1. การจัดประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference)
2. การสังเกตการสอน (Classroom Observation)
3. การประชุมเพื่อให้อาจารย์ย้อนกลับ (Feedback Conference)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการศึกษากระบวนการ
นิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1
จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ดังนี้ การประชุมวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุม ให้อาจารย์
ย้อนกลับ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการสอนตลอดจนเอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถามโดยขอคำแนะนำจาก
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอนโดยให้ครอบคลุมแนวคิดและ
ขอบเขตการวิจัย จำแนกเป็น 3 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้สอดคล้องเหมาะสมและครอบคลุมกับกรอบเนื้อหาและขอบเขตการวิจัยที่กำหนด รวมถึงความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนถูกต้องของภาษา และรูปแบบเครื่องมือแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อประเมินค่าความเที่ยงตรงหรือความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าประเมิน IOC = 1.00

6. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจำนวน 58 ฉบับ ไปยังโรงเรียนพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดวันขอรับแบบสอบถามคืน

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการคำนวณค่าทางสถิติและแสดงผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการนิเทศการสอน การประชุมเพื่อวางแผน การสังเกตการสอนและการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งเป็นครูหัวหน้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และเป็นครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียน

1. การจัดประชุมเพื่อวางแผน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน พบว่า ผู้นิเทศมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายในรายละเอียดที่ชัดเจนของพฤติกรรมการสอนที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา การกำหนดเวลาสังเกตการสอน พบว่า ผู้นิเทศกำหนดให้สอดคล้องกับความสะดวกของผู้นิเทศและครูผู้สอน ด้านระยะเวลาในการประชุมตกลงเกี่ยวกับเวลาสำหรับการสังเกตการสอน คือ เดือนละ 1 ครั้ง การกำหนดเครื่องมือสังเกตการสอน พบว่าใช้

เครื่องมือที่ผู้นิเทศและครูผู้สอนยอมรับร่วมกัน ประเภทของเครื่องมือสังเกตการสอนที่ใช้ พบว่า เป็นแบบ บันทึกพฤติกรรมการสอนโดยภาพรวม

2. การสังเกตการสอน

ประเด็นในการสังเกตการสอนแต่ละครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู การบันทึกพฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้นิเทศนั่งในจุดที่มองเห็นได้ทั่วทั้งห้องโดยไม่รบกวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน และผู้เรียน วิธีการบันทึกพฤติกรรมการสอน พบว่า ใช้การจดบันทึกพฤติกรรมการสอน การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน พบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่พิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่ต้องการเปลี่ยนแปลง นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปมาน้อยเพียงใดจากพฤติกรรมเดิมที่ปรากฏ

3. การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ

วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนแก่ครูผู้สอน พบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นการส่วนตัว วิธีการปฏิบัติขณะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู พบว่า แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ประโยชน์จากการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกับครูผู้สอนพบว่า นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน การเลือกวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนพบว่า พิจารณาพฤติกรรมการสอนที่ดีให้คงไว้ การช่วยเหลือสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน พบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า ใช้วิธีการสังเกตว่าครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภายหลัง การสังเกตการสอน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การจัดประชุมเพื่อวางแผน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายในรายละเอียดที่ชัดเจนของพฤติกรรมการสอนที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนา เนื่องจากขั้นตอนการกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอนควรร่วมกันพูดคุยระหว่าง ผู้นิเทศและครูผู้สอนครูระบุสิ่งที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนาทำให้ผู้นิเทศรับทราบและหาแนวทางพัฒนาช่วยเหลือครูให้สอดคล้อง ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ผู้นิเทศส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูอธิบายรายละเอียดของพฤติกรรมการสอนที่ต้องการปรับปรุงหรือพัฒนานั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้บอกในสิ่งที่ครูรู้สึกว่าต้องการความช่วยเหลือ ผู้นิเทศรับฟังและมาร่วมกันกำหนดเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนในการสังเกตการสอน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนา ทำให้ครูรู้สึกว่าผู้นิเทศมาให้ความช่วยเหลือเกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับที่ Acheson and Gall (1997) ได้กล่าวว่า การประชุมเพื่อวางแผนเป็นช่วง เวลาที่ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศได้ร่วมกันพูดคุยถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการนิเทศการสอน ให้ครูได้บอกเล่าถึงสิ่งที่มีความกังวลหรือเป็นปัญหาในการสอนของตนเอง จะปฏิบัติในเชิงของการสร้างความมั่นใจ สร้างกำลังใจให้ครู ทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำงานโดยไม่มีควมคุมจากผู้อื่น

การกำหนดเวลาสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า กำหนดให้สอดคล้องกับความสะดวกของผู้นิเทศและครูผู้สอน ทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่ามีเหมาะสม เพราะช่วยลดความเครียดและความอึดอัดในเรื่องบริหารจัดการเวลา เนื่องจากทั้งผู้นิเทศและครูผู้สอนอาจมีภาระงานที่มีเวลาว่างไม่ตรงกัน การกำหนดเวลาสังเกตการสอนให้สอดคล้องกันทำให้ครูได้ทราบกำหนดการสังเกตการสอนล่วงหน้าไม่รู้สึกว่าจะถูกจับผิด ผู้วิจัย

เห็นว่า การกำหนดเวลาสังเกตการสอนที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความสะดวกของทั้งสองฝ่ายเป็นข้อดีเพื่อให้การนิเทศการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของพรรณมาศ พรหมพิลา (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่จำเป็นต่อกระบวนการนิเทศการสอน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการสอน คือปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เรื่องการกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการนิเทศการสอนที่ชัดเจน

2. การสังเกตการสอน

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน ผลการวิจัยพบว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาและตัดสินผล การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน ส่วนใหญ่พิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใดจากพฤติกรรมเดิมที่ปรากฏ ผู้วิจัยเห็นว่า การพิจารณาตามหลักเกณฑ์นี้มีความสอดคล้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสอนของครูได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเป็นเป้าหมายที่ครูระบุไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกพฤติกรรมที่จะสังเกตการสอน เมื่อผู้นิเทศสังเกตการสอนเสร็จสิ้น นำข้อมูลที่ปรากฏมาพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ทราบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนเป็นไปตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูโดยการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของครู ให้ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการศึกษาเป็นสำคัญ

3. การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับ วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนแก่ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้ การพูดคุยรายละเอียดจากการสังเกตการสอนหรือข้อมูลที่มีการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าควรดำเนินการในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว เป็นการให้เกียรติและลดความกดดัน การพูดคุยจะเป็นไปในบรรยากาศที่เป็นกันเองมากกว่าการพูดคุยท่ามกลางที่สาธารณะ เพราะการให้ข้อมูลย้อนกลับต่อหน้าผู้อื่น ทำให้ครูเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ครูอาจจะเกิดทัศนคติที่เป็นลบต่อการนิเทศการสอนได้ และขณะให้ข้อมูลย้อนกลับจะใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เนื่องจากครูแต่ละคนมีประสบการณ์ในการสอน มีความรู้ ความคิด ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันไป การใช้วิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันจะแสดงถึงความเคารพในความคิดของอีกฝ่าย การให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้นิเทศและครูจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอย่างเท่าเทียมกัน จะเกิดความเป็นกันเองในการทำงาน ช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้นิเทศและครู ซึ่งสอดคล้องกับ Glickman, Gordon and Ross – Gordon (2000) กล่าวว่า หนึ่งในสี่วิธีของการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Approach) คือการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลและร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติ (Collaborative) ประโยชน์จากการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกับครูผู้สอน ผลวิจัยพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมในการนำผลจากการให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกับครูมาวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน เพราะผลจากการร่วมกันแลกเปลี่ยนพูดคุยระหว่างครูและผู้นิเทศผ่านการพิจารณาระดมความคิดแล้ว สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาการสอนได้อย่างสอดคล้องและหากพบว่าเป็นปัญหาจะวางแผนเพื่อแก้ไขในการสอนครั้งต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Alfonso, Firth and Neville (1981) กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธี หรือหาแนวทางในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ได้บรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียน

การเลือกวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่พิจารณาพฤติกรรมการสอนที่ดีให้คงไว้ เนื่องจาก การพิจารณาพฤติกรรมการสอนที่ดีให้คงไว้ ทำให้ครูผู้สอนมีกำลังใจ

เกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฤทธิ์ ต้น (2556) เรื่อง การศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนและการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่า ในขั้นตอนการประชุมแจ้งผลหลังการสังเกตการสอน การประชุมร่วมกันหลังการสังเกตการสอนมีการใช้เทคนิคการชื่นชมพฤติกรรมการสอนที่เด่นและน่าสนใจ ส่วนวิธีการช่วยเหลือสนับสนุนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน วิธีการดังกล่าวมีความเหมาะสมเนื่องจาก การช่วยเหลือให้ครูปรับปรุงตนเองสิ่งสำคัญ คือ แรงจูงใจภายในที่จะเปลี่ยนแปลง ครูมีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมย่อมเป็นไปได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Fulmer and Franklin (1982) ที่กล่าวว่า แนวทางเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมง่ายขึ้น โดยธรรมชาติของมนุษย์ไม่ชอบการถูกบีบบังคับ ถ้าถูกบังคับจะเกิดการต่อต้านทันที ผู้นิเทศจึงควรช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการให้มีส่วนร่วม ให้ความสำคัญแก่ครูให้การเปลี่ยนเปลี่ยนนั้นมาจากความต้องการของครูให้มากที่สุด ส่วนการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ผลวิจัยพบว่า นิเทศส่วนใหญ่สังเกตว่าครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภายหลังการสังเกตการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภายหลังการสังเกตการสอนนั้นมีความเชื่อมโยงกับการพิจารณาพฤติกรรมการสอนที่ดีคงไว้ผู้นิเทศให้การส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เพราะการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเริ่มต้นจากการยอมรับและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อครูได้รับการเสริมแรงทางบวกความต่อต้านลดลงการเปลี่ยนแปลงจะเกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับ Wiles and Bondi (2004) กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ เมื่อครูยอมรับและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ ปฏิบัติงานด้วยพฤติกรรมใหม่เจตคติอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อถึงขั้นนี้เพื่อการคงไว้ของพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดไป ควรมีการคอยสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติด้วยพฤติกรรมใหม่อย่างต่อเนื่อง อาจมีการให้รางวัลและการติดตามประเมินผลเพื่อการปรับปรุงที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือให้ความรู้ด้านการนิเทศการสอนแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกโรงเรียนเพื่อการจัดการนิเทศการสอนเป็นไปตามกระบวนการและเกิดประสิทธิภาพ
2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ควรจัดการรายงานผลการนิเทศการสอนของแต่ละโรงเรียนเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการนิเทศการสอนที่เป็นระบบและต่อเนื่องให้การนิเทศการสอนช่วยพัฒนาการสอนของครูและส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่มีหน้าที่นิเทศและครูผู้สอนดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการสอนตามขั้นตอนและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (แก้ไขฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*.

กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. (2559). *สารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรีเขต 1. หนองบัวรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี*

พรหมมาศ พรหมพิลา. (2553). *ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ฤทธิ ตัน. (2556). *การศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนและการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกรมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นบริหารการศึกษา)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

วัชร เล่าเรียนดี. (2554). *นิเทศการสอน (Supervision of Instruction)*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (Sciences of Instructional Supervision and Coaching Professional Development : Theories, Strategies to Practices)* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ.2552-2551)*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.

ภาษาอังกฤษ

Acheson, K. A., & Gall, M. D. (1997). *Techniques in the clinical supervision of teachers preservice and inservice applications*. (4thed). New York: Longman.

Alfonso, R. J., Firth, G. R., and Neville, R. F. (1981). *Instructional supervision: A behaviors systems*. Massachusetts: Allyn and Bacon.

Fulmer, R. M., & Franklin, S. G. (1982). *Supervision: Principles of professional management*. New York: Macmillan.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2000). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (5th ed). Boston: Allyn and Bacon.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (8th ed). Boston: Allyn and Bacon.

Harris, B. M. (1985). *Supervisory behavior in education* (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

- Oliva, P. F., Pawlas, G. E. (1997). *Supervision for Today's School* (5th ed). New York: Longman Publishers, Inc.
- Wiles, J., and Bondi, J. (2004). *Supervision : A Guide to Practice* (6th ed). Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.